

Asia: VN/8915/2024

Lausuntopyyntö arviomuistiosta: Työvoimapalveluiden palveluprosessin uudistustarpeet ja yksityisen työnvälityksen mahdollisuus saada tietoja työnhakijasta

Lausunnonantajan lausunto

Työtarjousten velvoittavuuden lisääminen

Arviomuistion mukaan työnhakijan työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavia käytettäisiin myös ohjaamaan osa-aikaista työtä tekeviä kokoaikaiseen työhön. Jos kokoaikatyön hakemiseen velvoittaminen ei yksittäisessä tapauksessa ole tarkoituksenmukaista, työtarjouksia tehtäisiin myös muuhun osa-aikaiseen työhön. Kuopion kaupunki pitää hyvänä, että työtarjoukset velvoittaisivat työnhakijaa työttömyyden alusta lähtien. Työtarjousten antamisessa käytettäisiin yksilölliseen arvioon perustuvaa harkintaa ja niiden antamisella voisi olla nopeuttava vaikutus työllistymiseen.

Arviointimuistiossa ehdotetaan, että työttömyysturvalaissa säädettäisiin, että osa-aikatyötä tekevällä on pätevä syy kieltäytyä tarjotusta osa-aikaisesta työstä työhaastattelun jälkeen, jos olemassa olevan ja uuden osa-aikatyön työ sopimusten mukainen työaika ylittäisi 40 tuntia viikossa tai työvuorojen yhteensovitus olisi ilmeisen mahdotonta. Tarkoitus on, että pyritäisiin sopimaan sellaisesta työajasta, että kahden osa-aikaisen työn yhteensovittaminen onnistuu. Pätevä syy kieltäytyä tarjotusta työstä voisi olla käsillä vasta haastattelun jälkeen, jos tulos olisi se, että työaika ylittäisi 40 tuntia viikossa tai työvuorojen yhteensovitus olisi ilmeisen mahdotonta.

Kuopion kaupunki pitää lähtökohtaisesti hyvänä tavoitetta kokoaikatyön lisäämiseen. Tavoite kahden osa-aikatyön yhdistämisestä kokoaikaisen työn vaihtoehtona on myös perusteltu. Huomioitava säädösvalmistelun työaikakirjauksissa kuitenkin on, että joillakin toimialoilla (esim. kaupanala) osa-aikatyön tarjonta perustuu ruuhkahuippuihin ja työajallisesti kahden osa-aikatyön yhteensovittaminen tulee hankalaksi. Yksilökohtaisessa harkinnassa asiantuntija voi myös joutua ratkomaan vaikeita yksilön elämäntilanteeseen liittyviä kysymyksiä suhteessa työtarjousten velvoittavuuteen. Esimerkiksi kahden osa-aikatyön vastaanottaminen voi vaatia yksinhuoltajaa olemaan käytännössä ilta- ja viikonlopputyössä. Asiantuntijoiden työn tueksi olisikin hyvä antaa

selkeää ja yksityiskohtaista ohjeistusta, jotta lainsäädännön soveltaminen olisi samanlaista ympäri Suomea.

Työvoimaviranomaisen kirjallisesta muistutuksesta luopuminen

Kuopion kaupunki kannattaa ehdotusta työvoimaviranomaisen kirjallisesta muistutuksesta luopumisesta. Kirjaukset työnhakijan ennakkollisen neuvonnan merkityksestä ovat myös perusteltuja.

Nuoret ja velvollisuus hakea opiskelupaikkoja työttömyysetuuden edellytyksenä

Kuopion kaupunki pitää perusteltuna, että nuorilla on velvollisuus hakea opiskelupaikkaa työttömyysetuuden edellytyksenä. Kuopio myös kannattaa ehdotusta, jonka mukaan opiskelupaikan hakuvelvoitteen voi täyttää myös muulla kuin tutkintoon johtavaan koulutuksella. Säädosvalmistelussa tulee kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota koulutushakuvelvollisuuden määrittelymiseen: millainen ei-tutkintoon johtava koulutus hyväksytään, minkä laajuista koulutuksen on oltava tai voiko se olla osa-aikaista.

Hakuvelvollisuuden ajallisen seurannan muuttaminen monimuotoiset opintopolut huomioiden ehdotetulla tavalla on Kuopion kaupungin näkemyksen mukaan perusteltua. Muutoksen kautta voidaan huomioida paremman nuorten erilaiset tilanteet ja lähtökohdat koulutukseen hakeutumiselle. Koulutukseen hakeutumisen sopiminen suunnitelmassa ja siihen liittyvä suunnitelman toteutumisen seuranta olisivat keskeinen ja riittävä toimenpide nuoren eteenpäin ohjaamisessa ja kannustamisessa, eikä erillisiä määräaikoja lainsäädännössä tarvita.

Palveluprosessin uudistaminen (ml. työnhakuvelvollisuus)

Kuopion kaupunki kannattaa lähtökohtaisesti ehdotuksia keventää laissa säädettyä palveluprosessia. Kun lähtökohtana on asiakkaan palvelutarve, ei lainsäädännössä pitäisi olla tarvetta säätää muusta kuin palvelutarpeen arvioinnista ja työllistymissuunnitelman laatimisesta. Arviomuistiossa ehdotettu viiden päivän raja alkuhaastattelun järjestämiseen on todella tiukka, eikä sen toteuttaminen ole ollut käytännössä mahdollista. Kuopion kaupunki ehdottaa, että aikajännettä voisi pidentää 7-10 päivään. Asiakas voitaisiin tällöin kontaktoida ensin puhelimitse, häneltä voitaisiin pyytää palvelutarpeiden arviointiin ja alkuhaastatteluun tarvittavia tietoja (esimerkiksi digitaalisen osaamiskartoituksen tekeminen, jatkossa myös työnhakuprofiilin laatiminen) etukäteen. Kun käytössä on laajemmat ennakkotiedot asiakkaan tilanteesta ja osaamisesta, sujuu alkuhaastattelu nopeammin, työllistymissuunnitelman laatu paranee ja asiakkaan työnhaku tai tarvittaviin palveluihin ohjaus etenee nopeammin.

Palveluprosessin lähtökohtana on aina oltava asiakkaan todellinen palvelutarve, ei lainsäädäntöön kirjattujen velvoitteiden täyttäminen. Kuopion kaupunki katsoo, että työnhakukeskustelujenkin järjestämiseen tulisi lisätä harkintavaltaa. Työvoimapalveluissa tulee olemaan asiakasryhmiä, jotka eivät tule autetuksi käytössä olevalla keinovalikoimalla ja näiden asiakkaiden säännölliset, kaavamukaiset työnhakukeskustelut eivät tuota toivottua lisäarvoa. Tässä kohderyhmässä on esimerkiksi henkilöitä, jotka tarvitsevat ensisijaisesti sosiaali- ja terveyspalveluja, ja joihin he

joutuvat jonottamaan tai henkilöitä, jotka odottavat eläkehakemustensa uutta käsittelyä pitkäänkin. Lisäksi Kuopio pitää tärkeänä, että myös työnhakukeskustelujen toteuttamistavat perustuvat asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin ollen asiakkaan tilanne huomioiden keskustelut voisivat olla kasvokkain tai esimerkiksi etäyhteydellä tai puhelimella hoidettuja.

Kuopion kaupunki haluaa muistuttaa, että lakiin kirjattu asiakkaan palveluprosessi ei nykyisellään toteudu liian vähäisten resurssien ja laista johtuvan resurssien epätarkoituksenmukaisen kohdentumisen vuoksi. Palveluprosessin keventäminen ei saa johtaa tilanteeseen, että keventämisen vaikutukset mitataan ulos kunnille TE-palveluiden järjestämiseen maksettavien korvausten pienentämisenä. Prosessin keventäminen ja rahoituksen leikkaus ei muuta tilannetta mitenkään, eikä sellaisella yhtälöllä saada tavoiteltavia vaikutuksia aikaiseksi.

Yksityisen työlläytymisen mahdollisuus saada tietoja työnhakijoista

Kuopion kaupunki katsoo, että työnhakuprofiilien julkaisemisen lisääminen on perusteltu tavoite. Työnhakuprofiilien katseluoikeudet tulee olla kaikilla niillä tahoilla, jotka osallistuvat tekrytointi- ja työnhakupalveluiden tuottamiseen. Katseluoikeudet tulee siis olla niin yksityisillä työlläytäjillä, työttömyyskassoilla kuin työvoimaviranomaisellakin. Työnhakuprofiilin julkaisemisen vaatiminen sanktion uhall on kuitenkin kaksiteräinen miekka: se voi nostaa niiden julkaisemismääriä toivotulla tavalla, mutta samalle se voi myös heikentää niiden laatua niin, että työnhakuprofiilien luotettavuus ja käytettävyys työlläytymisessä heikkenee.

Yleinen palaute / Muut muistion kohdat

Ei kommentoitavaa

Oksanen Pirjo
Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu